

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 "

15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščeno (administracija) in ekspedicijska Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " —
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Iz govora poslanca Kohlerja na shodu v Lincu.

Obrtniki so se začeli politično gibati in iskati pomoči zoper čedalje slabše svoje stanje. Svetuje se to, svetuje se ono, zametava se to, in zametava se ono, vsaka glava ima svojo pamet; konečno se bo morda vendar prava pot našla. Jako duhovito je o tej stvari v Lincu govoril poslanec Kohler iz Predarelskega. Morda bo tudi slovenskim obrtnikom vstreženo, če jim v kratkem posnamemo ta govor. Kohler je rekel:

„Ljudje spoznavajo škodljivost kake stvari še le potem, kadar je škoda že narejena. Tako se liberalni sistem še le zdaj kot škodljiv spoznava, ko je že toliko nesreče prouzročil. Škodljivost liberalnih nazorov za obrtnijo kaže se zdaj jasno in očitno. Obrtniki imamo pet glavnih pritožb. Prva pritožba je ta, da velika obrtnija, namreč delo po tovarnah, izpodriva in uničuje male obrtnike. Druga pritožba je, da ima premakljivi denar preveč prostosti, da delo ni uredjeno in tako v sužnost oderuškega kapitala pada, da denar ni delu le postrežnik, kakor bi moral biti, ampak delo je v sužnosti kapitala. Tretja pritožba je, da obrtniki niso uredjeni, da nimajo več zadrug, da nimajo zveze med sabo. Četrta pritožba je, da posestniki tovarn ne znajo s svojimi delavci po krščanski ravnati in jih srečne storiti, da ne skrbne za njih duševni, ne telesni blagor, ampak jih smatrajo le za žive mašine, katerim se ravno toliko plače dovoli, da pri delu ne omagajo, za duševno in

socijalno stanje takih „belih sužnjev“ pa se nihče ne briga. Peta pritožba pa so previsoki davki in doklade.

Vsakemu je znano, kako so pritožbe istinite in opravičene; znano pa je tudi, da je delavcev po takih tovarnah polastila se nevolja, in da se je med njimi pričelo osodepolno gibanje.

Tri stranke imamo, ki se s tem vprašanjem pečajo. Tu imamo liberalno stranko, ki hoče vse in tudi to s šolami rešiti; druga stranka, socijalno — demokratična, hoče vse podreti in svet po svojih nazorih na novo sozidati; tretja stranka pa, to je naša konservativna, hoče se nasloniti na krščansko podlago in iz tega stališča popraviti, kar se popraviti dá, in odpraviti, kar se je za pogubno izkazalo.

Treba je, da danes povemo, kako si to reformo mislimo. Najprej je treba, da se skrb za obrtniške zadeve izroči obrtnikom samim. Zdaj imamo v kupčijskih zbornicah zastopane trgovce, velike in male obrtnike. Ker se pa interesi teh stanov dostikrat križajo, naj se trgovci ločijo od nas, naj se ločijo veliki od malih obrtnikov, in naj se vsakemu stanu posebni dajo zastopi. Tudi pomočnim delavcem naj se dovolijo posebne zbornice.

Nadalje se mora zaježiti prostost in močnost premakljivega kapitala. Pri nas so podrli zadnji jez proti kapitalni sili, ko so l. 1868 oderuhom polno svobodo dali. Tačas so rekli: „Škoda, zabranjevati oderuštvo, saj nič ne pomaga;“ pa to je krivo načelo, postava naj bode, da bo vsaj vsak vedel, ki odira, da dela greh, da dela proti postavi. Ako se pa

oderuštvo dovoli, pravijo: „saj to je le gala kupčija.“

Slednjič pa je treba, da se obrtniški stan uredi. Svobodna obrtnija, kakor jo imamo zdaj to je prvotno, barbarsko stanje, ne pa napredek. Vsaka človeška reč mora uredjena biti, zato so se v srednjem veku obrtniške zadruge uredile. Pozneje pa so to uredbo razdrli in so rekli, da je to napredek, pa je bil le začetek propada.

H koncu moramo še potožiti, da je žalibog mnogo obrtnikov zaslepljenih po liberalnih judovskih časnikih, ki stojé v službi premakljivega kapitala. Dokler bo vlada take liste podpirala, tako dolgo jej mi obrtniki ne moremo zaupati.“

To so lepe resnične in dobro prevdarjene besede, naj bi jih vlada v poštev jemala!

Sočutje.

Vendar so enkrat začeli judje spoznavati po širokem svetu, in nam jih po zborih in časnikih popisovati, kako nadležni in škodljivi so te vrste ljudje. Bolje pozno, nego nobenkrat. Nekaj slabih lastnosti in škodljivih del njihovih nam je že unkrat „Slovenec“ pripovedoval. Dodati bi se dalo še marsikaj, a tukaj naj omenim le ene same jako slabe lastnosti, ki jo imajo in v novejših časih čedalje očitniše in predrzniše kažejo judje in vsi njihovi mnogoštevilni privrženci. Ta neblaga lastnost se zove trdosrčnost, skoraj bi rekel brezsrčnost. So pač vredni potomci (ali somišljaki) onih, katerim je sv. Štefan ob smrtni uri očital,

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Janez — ta je tič.

(Dalje.)

Po tem pogovoru tujec gre in mrmra: „No, če se na ta trnik Levi ne bo vjel, ni prav trgovec in jaz bi se le čudil, kako je mogel priti do tolikega premoženja in imena.“

Levi pa vzame v roko pero in začne računati. Čez nekoliko časa vstane, hodi po sobi sem ter tje kakor človek, kateremu nekaj sitnega preti.

„Ne kaže drugače! Pri vojnem ministerstvu je lep zaslužek. In ta Morilo, ali kakor je že njegovo ime, utegne res naravnost tje iti s svojo neslano ponudbo, Amerikanci so že taki. Pa če tudi ne bi nič dosegel, utegne potem vsa naša mesta preplaviti s svojim blagom, da ne bo nobene cene več imelo. Vrag naj ga vzame! Pa vendar ne kaže drugače! Dobro, da s ceno ni prenapet. Bom moral vzeti vso ladijo; to in še drugo. Treba le zvedeti še druge pogoje.“

Kmalu vidimo Levija na poti v hotel, ktere ga mu je naznanil tujec. Ta biva v ponosni

sobi in sprejme Levija prijazno a hladno, čeravno se za kožo skriva notranja zadovoljnost.

Tedaj vas je volja kupiti drugi del ladije? praša tujec, ko oba sedeta.

„Raji bi imel vso ladijo“, odgovori Levi, „a kaki so pogoji?“

„Bom kratkih, a natančnih besedi. Ladija je na poti proti pomorskemu mestu R. Do zdaj vé le oni trgovec, ki je hotel polovico blaga vzeti, da ima priti, drugi ne bodo zvedeli, da se trgovci preveč ne vstrašijo in staremu blagu cena ne pade.“

„Pametna misel taka“, prikima Levi.

„Bi bili slabi trgovci mi, če bi tega ne umeli. Ko dospe ladija, plačate vi polovico kupnine, drugo polovico pa brž, ko je blago na suhem. Izkladalo pa se bo blago čisto na skrivnem, zato pride ladija tudi v primerno majhno mesto R. Izplačanje se vrši po vaši volji v zlatu ali srebru, najbolje v frankih, drug avstrijski denar nam ne ugaja. Za sprejem in pregled blaga utegnete poslati ktere ga svojih ljudi ali pa pooblastiti kakega znanca trgovca v R., nam je to enako.“

„To je že prav, ali kako poroštvo imam jaz od vas? Kaj, če bi v tem našli družega kupca ki več obljubi?“

„Za ta slučaj položim jaz kakor vi primerno svoto pri tem ali onem zavodu v R., kakor si vi izberete.“

Kup je bil kmalu sklenjen, pogoji podpisani po trgovinski navadi; Levi je hotel enako zavezati se še za drugo ladijo, če bi ne prišla prej v Evropo, ko čez dva ali tri mesece; ali tujec je rekel, da o tem od svoje hiše nima še pooblastila, pa da bo g. Morilo gotovo zadovoljen, samo naj se počaka, da se prva kupčija izvrši. Naznanilo o prihodu ladije bo dobil po telegrafu.

Oba si stisneta roki. Levi gre zadovoljen, tujec pa brž za njim odpotuje mrmraje:

„Prodano je blago že, zdaj ga bo le treba še kupiti. Da bi le tudi to tako lahko in pred vsem tudi naglo šlo! Tu mi mora pomagati moje znanstvo s politično veljavnimi osebami v Napolji, oziroma v Turinu. Dobro, da imam priporočila in spričevala ž: seboj.“

Vse gre tu naglo, spi se v železničnem vagonu med potjo in tako vidimo par dni po tem mikavnem prodajanji še ne kupljenega blaga v čakalni sobi laškega ministra unanjih zadev moža lepih možkih let. Strežaju pokaže nekaj listkov, ktere ta nese k ministru; kmalu

da so, kakor so bili njih očetje „dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus“ (trdovratni in neobrezani na srcih in ušesih), pa mu niso mogli nasprotnega dokazati, ampak le ušesa so si mašili in z zobmi so škripali ter so za svojo trdosrčnost še brž ta dokaz dodajali, da so blagega mladenčca s kamenjem pobili.

Velika je sebičnost in lakomnost judovsko mislečih ljudi, pa še večja je njih mrzla brezozirna neobčutljivost trdega srca. Kdor prebira strastne in nečloveške napade zoper jezuite, papeže, škofe, menihe in pravoverne kristjane sploh ob času „kulturne borbe“ na Nemškem in zdaj na Francoskem ter drugod, in prevdarja gadje veselje, ki se razodeva zastonj britkega preganjanja značajnih katoličanov: mora si reči, da možje, ki tako govorijo in tako pišejo ter tako delajo, morajo imeti trdo jeklo mestu prsi in tam, kjer imajo drugi ljudje gorko srce — mrzli kamen! Pa čedalje bolj se je začelo razkrivati, da ti možje jeklenih prsi in kamnitega srca, so bili judje in pojudjeni kristjani — vse v službi in družbi prostozidarstva!

Le ene dobre besede ni nikjer za katoličana, k večjemu za kakega renegata; pač pa je polno naj nesramniših psovč povsod in brez prenehanja, v časnikih in sploh v literaturi, tudi v „klasični“. Izmed apostelnov ne poznajo nobenega drugega kot Juda izdajavca; če popisujejo kakega dubovna svetnega ali redovnega, mora biti njemu podoben. In undan je državni poslanec v Berlinu očitno tožil, da mu v izlozbi po prodajalnicah še nikjer ni bilo spregledati nune v njenem svetem opraviilu pri bolnikih, ali redovnika, ki bi premišljeval ves zamaknjen nebeške reči, ampak le pri pijaci ali pa v kaki drugačni nevredni sliki itd. Tudi mi še zdaj milujemo tisti čas, ko se je zljubilo nekterim naših slovenskih bratov nas žaliti v naj občutljivejšem čutilu — v čutilu verskem.

Zares, kolikor bolj se oddaljuje človeštvo od edinozveličavne katoliške Cerkve in kolikor bolj se jame njegovo življenje ravnati po na-

čelih, sveti veri nasprotnih, toliko bolj občutljivo se kaže najgrša človeška lastnost — ledena trdosrčnost! In ravno zato, ker je pri mnogih tako žalostno omrznilo versko čutilo, zginja čedalje bolj še sveta tista rahločutna blagovitost, ki bližnjemu privošči to kar sebi, — res prava liberalnost; tista krščanska sočutna milosrčnost, ki se veseli z veselimi, žaljuje pa z žalostnimi, — res najlepša olika!

Vendar če tudi zginja preblaga krščanska olika — mило sočutje, in se namesti nje šopiri neprenesljiva divjost — trdosrčno zaničevanje; vendar zginila še ni in ne bo. Še je na milijone katoliških src, ki imajo blagodušno sočutje s preganjanimi, ki povzdigujejo za nje svoj glas v molitvah, o očitnih govorih in vrlih časniki, ki radodarno nabirajo podporo zanje ter nekteri dajejo malo kot svoj „denier des expulsés“ (dar za pregnance) drugi pa prepuščajo cele gradove pregananim. O, blagodušnost še ni zginila, in ne bo.

Vse to je lepo in dela katoličanom čast ter nas zelo veseli. Toda to zdi se nam celo naravno, ume se samo ob sebi. Da imajo pa z nami sočutje tudi drugoverci, to nas je iznenadilo. Celo ginljivo se je nam zdelo, kar smo po časnikih zvedeli iz Angleškega.

Tamošnja „zveza (uniya) anglikanske cerkve“ je poslala gledé tiranskega preganjanja redovnikov pariškemu nadškofu kard. nalu sledeče sočutno pisanje: „V imenu Angležem tako drage prostosti želimo podpisani, udje duhovenstva anglikanske cerkve ali pa neduhovni te družbe, Vam eminenci, in pa Vaši eminenici vsim katoličanom francoskim izreči svojo veliko nejevoljo (Entrüstung), ki jo čutijo zaradi preganjanja, ki ga zdaj trpijo cerkveni redovi na Francoskem.

Mi ne moremo poslušati, kako samostanom siloma vrata lomijo, kapele skrunijo in može, ki so po svoji pobožnosti in dobrih delih spoštovanja vredni, brez zavetja na ceste mečejo, — pa da bi molčali.

Dovolite mi, da po Vaši eminenici žrtvam tacega krivičnega preganjanja izrekam naše najogrnjivejše sočutje, kakor tudi zago-

tovalo, — naj so v drugih rečeh kakoršne koli razlike po nesreči med nami, naj so še tako resnobne — v tej reči smo mi dušo in srcem z Vami v tem blagem boju, ki ga bijete za sveto reč prostosti in vere.

Imam čast biti, Monsigneur, Vaše eminenence najpokorniši služabnik

Dragotin L. Wood, predsednik.

Podpis je v imenu cerkvenega sveta, angleške unije 12 škofov, 2500 duhovskih udov in 15.800 neduhovnov.

To milosrčno sočutje je imelo za Francoze dober sad in se je zdelo celó nasprotnikom impozantno, zaradi velikega števila in veljavnosti mož, ki so ga izrekli.

Neko tužno čutilo nas obide, če od te prostodušne izjave obrnemo oči na svoje brate po veri, ki so tako nesrečni, da so popustili zdrave studence katoliške blagosti, in se navžili ptuje olike, tako zvane „liberalnosti“, ki pa nima drugega blagega na sebi, kakor ime, kajti v resnici je le neka pokrita ozkoprsna ajdovska trdosrčnost. Po nesrečnem duhu zbezanega časa zapeljani nas sovražijo samo zato, ker smo zvesti katoličani ostali, čeravno oni sami tudi še niso nehali biti — saj po imenu.

V odgovoru na gori omenjeno a d r e s o se je pariški nadškof, kardinal Guibert, lepo zahvalil v svojem in v imenu francoskih katoličanov ter med drugim pisal: „To znamenje sočutja od Vaše strani je za nas tem več vrednosti, ker nam dojde od udov verske družbe, ktera se loči v mnogih rečeh od katoliške cerkve. Te razlike bodo s časoma zginile in iz celega srca hrepenim po trenutku, ko bo le en pastir in ena čeda. Med tem pa branimo vsi z enako gorečnostjo versko prostosti ki je prva in najdragocenejša vsih prostosti.“

Tem besedam naj le še opomin pristavim, da ta „verska prostost“ (tudi „vestna prostost“) nikakor ni tisto, kar moderni olikanci zlasti oni, ki imajo šolo v oblasti, imenujejo „konfusionsloznosti“, kajti to je ajdovstvo, pa še menj ko ajdovstvo, to ni nič, kajti tisti, ki mu je vsaka vera prav, gotovo že nobene nima. Sicer govorijo še o verski odgoji, pa to je le ime, nekakošno slepilo; morala, ki jo taki učijo, nima ne glave ne nog pa tudi tal ne. Neko „etiko“ učijo, pa le učijo, kajti v dejanje se ne dá spraviti, kar nima djanske moči v sebi; in tako le po zraku mlatijo. Med tem je mladina čedalje bolj divja; čedalje bolj zginja to, kar sem si za napis izvolil, — sočutje, blagost srca.

Kam ajdovska olikanost pripelje, nam je znano. Ko so bili Rimljani na vrhuncu svoje mehkužne olike, takrat so svoje posle pretepali in morili; ljudi, zlasti kristjane pa tudi druge so metali med razdražene leve in tigre in divje junce, da so jih neusmiljeno trgali. In vse to se je godilo zato, da so gledali — ne le hrabri možje, ampak tudi nežne ženice in gospice, zato ker so bili tako zelo olikani, da niso poznali prijetnišega veselja, kakor — človeško kri gledati!

Konec ajdovske olike je tedaj trdosrčnost.

Hočemo pa imeti blago krščansko oliko, rešmo si versko prostost, taks, ki dovoljuje in brani ter zagotavlja verske resnice pa tudi versko življenje. Šole naj bodejo odločno verne, protiverski nauki naj se prepovejo. Pobožne vaje, ki so se odpravile, naj se spet vredijo in še pomnožijo; versko berilo, v katerem se kaže cerkveno življenje, izgledi Jezusa in svetnikov; naj se zopet natiskuje, ker se je večidel vse zbrisalo itd.

Pustite tedaj resnici prosto pot, in resnica

odpre vrata in s priklonom vabi tujca, naj vstopi k ministru.

Kaj se je tam govorilo med štirimi očmi, ne vemó, ker tega ni nihče slišal. Ko pa tujec čez nekaj časa ven pride, stisne strežaju v roke nekaj, da ga ta spremi do vrat in se mu priklanja vso pot do tal. Tujec odide in kdor ga vidi, se mu zdi, da je kako prav dobro kupčijo naredil ali veliko terno zadel.

To je naglost kar po telegrafu. Drugo jutro že stopi k bogatemu trgovcu v Napolji mož živahne in gibčne postave in ga ogovori z nemško-laškim narečjem, da se vidi, da ni rojen Lah.

„Vam ima v par dneh doiti ladija s pa valo iz Braziliije“, ga ogovori, ko se je izkazal kot pooblastenca ministerstva.

Trgovec se močno začudi temu, da tujec to vé, potem pa odgovori:

„Res je, a vstavila se bo že v Marzelji. Prosim pa, da bi mi razložili, zakaj se vi, oziroma unanje ministerstvo, brigate za to.“

„Bo brž razloženo. Jaz vem, da vi mislite prodati vso ladijo v Avstrijo.“

Trgovec se še bolj čudi. „Ne bom tajil, da je to moj namen“, odgovori slednjič.

„Vi ste že naprej prodali vse blago“, nadaljuje tujec, „pa ste pozabili, da bo Laška zdaj zabranila izvaževanje.“

Trgovec se vidno vstraši. „To mi je čisto neznano“, reče na to.

„Verjamem, ker je to skrivna reč ministerstva. Vendar — ne vstrašite se preveč, vlada skrbi tudi za to, da podložniki ne trpe nobene škode. Jaz sem tu, vam povedat, da bo vaše ladije blago kupila avstrijska vlada, a le pod tem pogojem, da se ladija ogne Napolja in preko Sicilije pelje naravnost v mesto R., kjer bo avstrijsk trgovec v imenu ministerstva prevzel in mestu izplačal tisto ceno, katero ima blago o prihodu ladije. To dovoli avstrijsko ministerstvo našemu na ljubo, pa le še ta pot, pozneje ne več. Toraj se naglo odločite.“

Kaj je hotel trgovec premišljevati? V daljnem pogovoru se določijo pogoji prodaje, a cena blaga se določi v avstrijskem denarju, plačati je v avstrijskih bankovcih, ktere potem menja turinska banka. Brž ko je ladija izpraznjena, odjadra, ker je vse ležeče na tem, da se ta kupčija, kolikor časa le mogoče v javnosti ne zvé; zato ima tudi ladija ogniti se Laškega, da se bo videlo, da pride naravnost iz Amerike.

Trgovec je s tem zadovoljen in telegrafira v Marzelji, naj ladija od tam kar naravnost v R. pelje se, ker bo njen kapitan že dobil še daljnih naročil.

Kupčija je sklenjena, oba si podasta roki in tujec se odpelje nemudoma po železnici.

(Dalje prih.)

ai bo sama srca priborila, jih bo oblačila in osrečila za čas in za večnost! A. K.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. decembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor se je odprl. Finančni minister Dunajevski mu je predložil proračun za l. 1881. Žalibog vidimo zopet deficit. Minister pravi, da se bo borzi in na plin naložil davek. Že davno je bilo krivično, da je bil plin, ki ga bogati rabijo, brez davka, nasprotno pa je bil petrolej zadavkan, in je zadel ta davek revne ljudi.

Pečal se bo državni zbor zdaj najprej z davkom na žganjarne in na druge krčme, potem pride na vrsto razdelitev gruntne davka. Tudi misli vlada bojda predložiti postavo o dohodninskem davku.

Centralna komisija za gruntne davke je nasvetovala za Kranjsko 611.000, tedaj že za 11.000 več, ko smo zadnjič poročali. Vendar je Kranjska dežela na dobičku za 332.000 gl.

Vnanje države.

Mesto **Ulčinj** in njegovo okolico so Črnogorci vendar zasedli. O albanskem uporju je zdaj vse tiho, o tisti glasoviti ligi nikjer ni duha ne sluha. Črnogorci so vendar prav imeli, ki so trdili, da je vsa tista liga le izmišljotina turške vlade, ki je hotela z njo Evropo slepiti in svoje postopanje opravičiti. Poroča se celó, da so bili Črnogorci o svojem prihodu prijazno sprejeti. Turkoljubni listi pa so pisali, da bodo vsi Albanci v Ulčinju rajši smrt storili, ko Črnogorcem podali se.

Rumunski knez, ker nema otrok, izvolil si je nekega hohenzollerskega princa Leopolda za naslednika. Tako nemški principi na iztok silijo in nemške izseljence s seboj vlačijo. Vendar se mora priznati, da se je bolgarski knez Battenberg do zdaj še precej dobro obnašal in da hoče postati prav naroden knez, ki ne bo capljal na Bismarkovi vrvi.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 29. novembra. (Cesarja Jožefa svečanost. Ljubljanski ljudski shod in „N. fr. Presse.“ Mladočeski shod v Pragi. Postava o žganjarstvu.) Svečanost cesarja Jožefa se je sinoči vršila, kakor liberalni listi poročajo, z veliko slovesnostjo. Na prostoru pred Franc Jožefovo kasarno se je bilo zbralo veliko radovednega ljudstva dunajskega, ki je vselej židane volje, da ima le kako „hetz“. Večina tega ljudstva so bili pa vendar le vseučilišniki in krojaški pa čevljarški pomočniki, ki so se bili zbrali, da napravijo ta večer bakljado. Ob 7. uri prižgo bakelj, katerih je bilo okoli 1500, ter se v vrsti čez ring memo opere skoz avguštinske ulice podajo na cesarja Jožefa trg, kjer stoji bronasti spominek cesarja Jožefa sedečega na konji. Tam privatna godba (vojaške godbe se svečanosti niso vdeležile) zagode neko pesem, med katero so baklje v zrak vihtili, načelniki dijaških društev povzdignejo svoje meče ter se vstopijo okoli spominjka in iz enega grla zapojó dijaško pesem: „Schwöret bei dieser blanken Wehre“ — „prisežite pri tem svitlem orožji“ — Na to zapojó še staro znano pesem: „Gaudeamus igitur“ — veselimo se toraj — in odidejo na Schillerjev trg, kjer baklje ugasnejo.

Da je cela svečanost le nekaka dijaška otročarija brez pravega političnega pomena, pokazalo se je tudi danes. Vseučilišniki niso

imeli šole, ampak so se v praznični obleki in paradi, nekteri v noši dijaških društev, vozarili k vseučilišču ter se tam zbirali. Kaj so počenjali, ne vem, ker se mi je zdelo odveč, da bi bil šel za njimi gledat to komedijo. Drugače namreč te dijaške demonstracije ne moremo imenovati. Ako bi se bil liberalni „parteitag“ bolje obnesel, bi bila ta svečanost njemu tako rekoč krona in bi bila v poseben svit postavila stranko ustavoverno. Ko je pa „parteitag“ tako sijajno propadel, ta svečanost pač še nekoliko razsvetljuje slavo nekdanjih ustavovercev, a ta razsvetljava nima nobenega vspeha in je podobna zadnjim žarkom slovo jemajočega solnca.

Tudi na tehniški visoki šoli so obhajali včeraj dopoldne spomin cesarja Jožefa. Slavnostni govor je imel državni poslanec in profesor Beer, eden kolovodij nemško-liberalne stranke, ki je v svojem govoru med drugim rekel, da cesar Jožef ni bil centralist, ampak je hotel le odpraviti ves razloček med raznimi narodi, češ, da naj državi posveté svoje moči vsi, ki v državi živé. Jožef je bil dober katoličan, pravi freimavrer Beer, in je hotel le omejiti silno moč (?) duhovnikov v državi in zlasti pri šolstvu. Zato ga pa ne smemo soditi po tem, kar je dosegel, je sklenil govornik, ampak kar je nameraval. To pomislimo tudi mi, in ustavoverci bi se gotovo ne zmenili za cesarja Jožefa II., ki je danes pred 100 leti nastopil vladanje, ako bi jim bili merodajni njegovi vspehi, ne pa njegova načela, ki so jih ustavoverci nameravali le na drugačen način vresničiti, kakor je ob svojem času poskušal cesar Jožef.

O včerajšnjem ljudskem shodu ljubljanskem nahajamo po vseh tukajšnjih listih telegrame, ki poročajo o izidu prav objektivno. Edino „N. fr. Presse“, ki dobiva svoja poročila od znanega ljubljanskega žurnalista, ima privaten telegram, da je bilo navzočih komaj 200 ljudi, večidel socijalnih demokratov, in da je bil le s silo mestni odbornik Regali izvoljen za predsednika, ker je hotela večina delavcev po vsaki ceni imeti čevljarja Hubmajerja za predsednika. O protestu zoper dunajski „parteitag“, poroča znani žurnalist, govoril je iz Gradca nalašč poklicani socijalni demokrat Kaller. Vdeležnike dunajskega „parteitaga“ so imenovali sploh le tatove, vjetnike, lumpe itd. Tako poroča žurnalist o ljudskem shodu. Ali se ne pravi to naših ljudi pred svetom smešiti? In se bodo Slovenci že skoraj spametovali, da s takimi ljudmi, ki jih tako grdo obirajo, ne bodo hoteli imeti nič opraviti, ne pa da bi jih še celó k svojim shodom vabili?

Tudi v Pragi so bili včeraj dopoldne Mladočehi sklicali shod, h kateremu je bilo pa prišlo silno veliko socijalnih demokratov, ki so hoteli pri tem shodu prvo besedo imeti. Mladočehom pa to ni bilo po volji, zato je vstal silen ropot, ki ga tudi dr. Čelakovsky ni mogel potolažiti, dasi je zbrane prosil, naj bodo mirni in složni, da bodo njihovi sklepi tem več veljave imeli. Ker predsednik, državni poslanec Trajan, zbrane množice ni mogel potolažiti, zedinila sta se z vladinim komisarjem v tem, da sta shod razpustila. V dvorani je bilo pač precej ropotanja, na ulicah pa je bilo vse mirno, in tam zbrana policija ni imela ničesa opraviti. Ako bi hoteli Mladočehi iskati pravega vzroka tej prikazni in si ga k srcu vzeti, bi pač sprevideli, da njih brezverska načela ljudstva ne morejo osrečiti in zadovoljiti, ampak da to zamorejo le načela krščansko-katoliška, ki se ne opirajo na člove-

ško samovoljo, ampak na višjo oblast, na oblast, Božjo, kateri se mora vsak človek že po svoji vesti podvreči.

Petnajstotica 3 avtonomističnih klubov je danes sklenila sprejeti postavo o žganjarstvu po nasvetih dotičnega odseka. V klubih pride ta reč drevi in jutri pred javno sejo v razgovor.

Z Dunaja 30. novembra. Hohenwartov klub se je bil k prvi seji zbral včeraj zvečer. Navzočih je bilo 31 udov, zato se je volitev novega načelnika in njegovih namestnikov odložila na jutranjo sejo, ko bode večina poslancev že tu. Od novo izvoljenih poslancev jih bode 7 pristopilo k našemu klubu, namreč dr. Tonkli pa trije veliki posestniki gorenje-avstrijski in trije Bukovinci, in klub bo potem štel 64 udov. Novi načelnik bo brez dvoma zopet grof Hohenwart. V jutranji klubovi seji se bo tudi obširneje obravnavalo politično stanje in pa razmere nasproti sedanjí vladi. Edinost in zveza s poljskim in českim klubom je po izreku Hohenwartovem enako trdna in močna, kakor je bila, in tudi omenjena kluba sta prepričana, da bode le tedaj uspešno delovanje mogoče, ako se ta edinost ne razruši. Žalibog pa, da tej edinosti preti huda nevarnost. Poslanci nemških dežel, ki bodo morale več zemljišnega davka plačevati kakor doslej, hočejo namreč pograbití priliko, ko se bode v državnem zboru določevala glavna svota zemljišnega davka, in zahtevati popolno predrugačenje zemljišne vcenitve ter toliko časa omenjene svote ne določiti, dokler se sklepi centralne komisije ne ovržejo. Ker tudi Poljaki niso zadovoljni z vso vcenitvijo, ki je po Česki Kranjski posebno vgodna, je nevarnost velika, da se pri tisti priliki stranke nekoliko drugači ne sestavijo. Sedanja večina pa tega ni kriva, ampak postava o novi vcenitvi zemljiš, ktero je bila pa sklenila prejšnja ustavoverna večina državnega zbora.

Danes se je pričelo zborovanje državnega zbora. Predsednik Coronini se je spominjal umrlega Van der Strassa in dr. Braunerja, potem pa so novo izvoljeni poslanci storili obljubo, dr. Tonkli po slovenski. Na to je grof Taaffe zbornici predstavil nove ministre, in dr. Dunajevski je precej predložil državni proračun za l. 1881 in finančno postavo. Za zdaj le omenim, da so bili državni dohodki l. 1880 nastavljeni s 398,278.000 glđ. za l. 1881 pa bodo znašali 407,125.000 glđ., tedaj 8,847.000 glđ. več. Stroškov je bilo l. 1880 v proračunu 423,451.000 glđ., za l. 1881 pa 441,537.000 glđ. Primanjkovalo bo toraj okoli 18 milj. glđ. ali po odštetih nekterih stroških, ki zadevajo preteklo leto, prav za prav 15 milij. glđ. Natančneje številke vam pošljem, ko dobim stenografski zapisnik. Kako naj se ta primanjkljaj poravná? Stroškov ni lahko znižati, pravi minister, ker bi bilo to na škodo pridobljenim pravicam, ali bi zaostala mnoga državna opravila, ali pa bi bilo na škodo vnanji varnosti države. Misli toraj, da je treba dohodke pomnožiti s pravičnejšo vravnavo indirektnih davkov, in v tem smislu bode predložil zbornici svoje načrte. Tudi naznani, da je vladini predlog o pristojbinah umaknil in bode zbornici skoraj predložil novega boljšega. Govor ministrov je naredil velik vtis in je bil sprejet s posebno pohvalo.

Potem se je pričela obravnava o žganjarski postavi, proti kateri se ni oglasil noben govornik. Za njo pa so govorili Roser, Čajkovski, Obračaj in Adamek in Javorski. Poljak Čajkovski nasvetuje k tej postavi resolucijo: naj vlada prevdari, bi li ne bilo prav, ako bi se od vseh pijač, ki se prodajajo in točijo, pobira

davek. Postava določuje, da smejo le tisti točiti in prodajati žganje, ki dobé posebno dovoljenje; za to pa morajo plačevati poseben davek, in sicer za pol leta naprej, ki znaša: v krajih, kjer je do 500 prebivalcev, 5 gld. na leto, kjer je 500 do 2000 prebivalcev po 10 gld., od 2000 do 10.000 po 20 gld., od 10.000 do 20.000 po 30 gld. od 20.000 do 100.000 po 45 gld. in kjer je čez 100.000 duš, po 50 gld. na leto. Gostilne in kavarne, kjer le memogredé točijo žganje, plačujejo polovico gori omenjene svote. Kdor bo nasprotno ravnal, bo moral razun kazni za prestopke obrtniške postave odločno plačati še posebno kazen od 2 do 100 gld. Danes je bila dovršena občna obravnava, posebna pa pride na vrsto v četrtek. Avtonomistični klubi so sklenili jo sprejeti po nasvetu odsekov, ter glasovati tudi za resolucijo poslanca Čajkovskega.

Poslanci so bili pri prvi seji skoraj vsi navzoči; še bolnega Brestelna smo videli, ko sta ga dva ustavoverna poslanca po mostovžu pod pazduho vodila, v zbornici pa ga ni bilo. Kakor se nam je pravilo, prišel je bil menda zaradi tega, ker so hoteli levičarji v zbornici sprožiti, naj se tudi državni zbor spominja cesarja Jožefa. Pa predsednik sam tega ni hotel omeniti, in eksekutivni odbor treh avtonomističnih klubov mu je svetoval, naj tega ne stori. Ker so ustavoverci videli, da so v veliki manjšini, so nameravali demonstracijo opustiti in Bresteljnu ni bilo treba priti v zbornico.

Cesar Jožefovo svečanost so pa še danes obhajali na Jožefovem trgu. Kaj so tam imeli, nisem videl, ker je moral imeti vsakdo posebno karto, ako je hotel tje priti. Policaji so prostor zavarovali, radovednega ljudstva se v bližnjih ulicah ni manjkalo, in stare babure so prodajale knjižice o cesarju Jožefu.

Domače novice.

V Ljubljani, 30. novembra.

(Slavnemu uredništvu „Slovenca“ v Ljubljani.) Opiraje se na §. 19 tisk. zak. prosim Vas, da v cenj. svojem listu priobčite naslednjo izjavo: V šte. 126 „Slovenca“ v razdelku „Domače stvari“ pod zaglavjem „Surovost“ bere se med drugim tudi stavek: V surovi agitacije zoper „Slovenca“ se odlikujejo razen nekterih neznatnih ljudi posebno nekteri pisarji banke „Slavije“. Nasproti temu konstatirati imam, da se nikdar in nikjer kak uradnik banke „Slavije“ ni udeleževal agitacije zoper Slovenca. V Ljubljani dne 14. novem. 1880.

S spoštovanjem udani Vam

I. v. Hribar,

glavni zastopnik banke „Slavije.“

(„Slovenec“ pred sodnijo.) V torek je bil konec tožbe banke „Slavije“ zoper „Slovenca“. Prva priča gosp. Kuhar, „uradnik“ banke „Slavije“ pripozna, da je bil pri mizi, ko so „Slovenca“ v čitalnici sežgali. Več ga gosp. sodnik Munda ne prša.

Druga priča, gosp. Val. Grčar, gostilničar ljubljanske čitalnice, potrdi do malega vse to, kar je bil priča g. Alčšovec o zadnji dogodbi povedal; on pravi, da so zahtevali gosti neke mize to, da se g. Alčšovec odpravi iz čitalnice zato, ker tukaj besede na uho lovi in potem v „Slovenca“ daje.

S tem je obravnava končana, dr. Zarnik govori nekaj o tem, da ima gosp. Hribar pravico tožiti, o drugem pa nič. On je namreč te misli, da so „uradniki“ „Slavije“, Holz, Avšič in Kuhar resnico govorili, da toraj g. Haderlap ni dokazal resnice. Zato predlaga,

naj se zatoženec g. Haderlap obsodi na denarno kazen in na to, da sprejme Hribarjev popravek.

Gosp. Haderlap v svojem kratkem, pa dobrem zagovoru posname vse, kar se je pri obravnavi pokazalo. Agitacija zoper „Slovenca“ se je začela od privržencev „Naroda“, med katerimi so tudi „uradniki“ banke „Slavije“, če prav niso bili zmiraj navzoči pri požiganju „Slovenca“. Eden je obstal, da je bil navzoč, drugi pa so s tem že odobravanje sežiganja pokazali, da so poprej in potem bili v družbi tistih, ki so „Slovenca“ sežigali, toraj se mora misliti, da jim je to bilo po volji. Saj gosp. Hribar sam zahaja v čitalnico med najhujše nasprotnike „Slovenca“. Tudi sovraštvo zoper gosp. Alčšovca izvira le iz tega, ker je znano, da je sodelavec „Slovenca“; „Narodovci“, med katerimi so tudi „uradniki“ banke „Slavije“, so nameravali njega odstraniti in tako vzeti „Slovenca“ delavno moč. Druzega vzroka pač za to nimajo, ker gosp. Alčšovec je mož, ki nobenemu izmed njih še nič žalega ni storil; zakaj bi ga toraj tako črtili, če ne zaradi „Slovenca“? Čitalniški gostilničar sam pripozna, da so med gosti, ki so se vprli zoper Alčšovca bili tudi „uradniki“ banke „Slavije“, ki k tisti mizi zahajajo. Sploh je pa vsa ta reč Jurčičeva osnova, kar naj gospod sodnik tudi dobro prevdari.

Sodnik gosp. Munda prša dr. Zarnika, če ima na to še kaj omeniti. A g. dr. Zarnik reče zaničljivo: „Zu was denn, es wäre nur Zeitverlust.“

Sodnik gosp. Munda brž potem oznani sodbo to: Gosp. Haderlap je obsojen na 15 gold. kazni in v stroške in na to, da sprejme v „Slovenca“ Hribarjev popravek.

Obsojeni gosp. Haderlap, po sodniku vprašan, če ima kaj ugovarjati ali pritožiti se, reče: „Čemu? Vsa ta reč je premalenkostna in mi vemo, od kod izhaja.“

S tem je obravnava končana, Hribar s svojimi „uradniki“ se smeje do ušes, priča g. Alčšovec pa reče: „Bog ve, če bo banka „Slavija“ tega vspeha vesela!“

Razne reči.

— Cesarjeva milost. O prevažnem vprašanju zedinjenja zahodne in vzhodne cerkve vršé se v novejšem času mnogo bolj pogosto, kakor je bilo pred kratkim v navadi. Ruski krogi izrekli so se dosedaj vselej proti sporazumljevanju. A stolica rimska kazala se je vedno pripravljena za dogovore in v zadnjem času ponudila je zopet roko k miru. V tem obziru pripisujejo posebno važnost zadnji okrožnici papeževi do Slovanov, o kateri sta brata Solunska za patrona vsemu Slovanstvu, zahodnemu in vzhodnemu. Njen obseg in navdušene besede v okrožnici, iz katerih puhti srčna, goreča ljubezen do narodov slovanskih, imela je močen vpliv pri vseh katolikih vzlasti slovanskih in upamo, da je preletela tudi širne stepe ruske, da so jo slišali tudi tam, kjer jo je najbolj treba.

Cerkev katoliška ima nalog doseči sporazumljenje med zahodno in vzhodno cerkvijo ne glede na politične razmere. Za Ruse pa je v prvej vrsti razkol pomena političnega, kajti svetna sila ga je provzročila in ona ga je zagovarjala vedno proti Rimu. V carju spojila se je vsa oblast svetna in duhovna, on opasan bil je z mečema, za katerih prednost so se v srednjemu veku bojevali vladarji in papeži. Kdor je bil car ruski, bil je svetni gospodar a bil je tudi glava cerkvi; stal je toraj viši nad

narodom svojim, kakor drugi vladarji. To bi je vladarjem ruskim velik vspeh. A nasproti so se Rusi s tem odločili od zapadnih Slovanov ne le cerkveno marveč tudi narodno; kajti razkol cerkveni stoji kakor visok zid med slovanskimi narodi katoliškimi in pravoslavnimi. Zato je nemogoča ona vzajemnost slovanska, o kateri sanjarijo pisatelji slovanski in vsled katere pripadlo bi Rusiji pervenstvo med Slovani. Prej se mora rešiti vprašanje cerkveno, potem še le se more rešiti vprašanje slovansko.

Upajmo, da bodo Rusi spoznali to, da jim zadnji velikodušni izjav stolice rimske do Slovanov osveti temoto, ktera kraljuje še vedno med njimi.

Nevspešno je misliti na mir in edinost med Slovani, na sporazumljenje Rusov in Poljakov, na odstranjenje sovraštva med pravoslavni in katoliškimi Jugoslovani, dokler ne spozna Ruska slovanske svoje dolžnosti in od idejalnih misli slovnofilov ne prestopi na praktično pot, zedinjenja obeh cerkva.

Do tega za ves slovanski svet radostnega dogodka je še daleč in še prvih korakov k temu ni, a upati smemo, da spoznajo tudi Rusi to važno zadevo.

Ravno sedaj prihaja nam vesela novica S carskim ukazom proglašá se milost vsem katoliškim duhovnom in redovnikom, ki so bili zaradi vdeležbe pri poljskem vstanku v letih 1861—1863 prognani v Sibirijo. Pomiloščeni smejo se brez ovir vrniti do svojih občin, ali pa, kamor jim drago.

Vlada ruska je s tem činom ustavila daljšo trajanje groznih krivic, ki jih je rabila pri duhovnih zedinjenih. Vrne se iz Sibirije mnogo nedolžnih duhovnov, ki se niso vdeležili vstanka; njih pregnanstvu krivo je bilo srčno spoznavanje vere katoliške!

Osiročene cerkve pa so vztrajale pogumno v veri očetov svojih, trud pravoslavni bil je zastoj. Spoznali so Rusi da s tem načinom ne dosežejo namena svojega zato so ustavili nadaljno krivično ravnanje. Upajmo, da je tudi okrožnica papeževa pripomogla nekaj k temu.

Radostno pozdravili bodo cesarjev ukaz vsi Poljaci. Daj Bog, da bi bil to začetek popolne verske in politične svobode Poljakov pod ruskim žezlom. Zedinjena Rusija in Poljska ste temeljni kamen bodoče cerkvene edinosti slovanske! „Čeh.“

Poslano.

Bela Ljubljana! Si li kršanska ali frama-sonska?

V kratkem se boš morala — rada ali nerada odločiti, kaj si in kaj hočeš biti. „Lalbacherca“ naznanuje, da bode v petek po vsem svetu znan framason in opičar Brehm svoj učenjaški govor imel. Kaj bode dokazoval, ne vemo; po značaju njegovem soditi, najbrž: da ni večnosti, da človek nima duše, da je opica njegova stara mati, ali saj teta itd.

Po Nemškem so se njegove učenosti tako naveličali, da sem ter tje mu niso dovolili očitnih govorov imeti, marsikje pa je bilo ljudstvo pametnejše, ter ga poslušat ni šlo. Zato menda je sklenil še v Ljubljani svojo srečo poskusiti, ter jo k svoji opičariji spreobrniti.

Prav bi bilo, ko bi gosposka tako pohujšanje zabranila; zakaj to, kar framasoni z Avstrijo nameravajo in koliko so ji že škodovali, mora vendar in gotovo vsakemu znano biti. Sicer pa upamo, da ne bo nikdo tak bedak, da bi šel zapeljivca poslušat, ter svetu naznanovat, da nima niti vere, niti razuma.